

Shaja vsak ponedeljek, sredo in petek. Volja za celo leto 30 lir, za pol leta 15 lir, za tri mesece 7 lir 50 stot, za en mesec 2 lir 80 stot. Naročila se sprejemajo vsak dan, a naroča naj se tako, da poteče rok naročbe ob koncu meseca. — Posredna številka 20. — Uredništvo in uprava: Trst, via delle Zudeche 3. — Telefon 19-50 in 388. — Dopolni naj se pošljejo na uredništvo. Nepriljubljena pisma ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone 67 mm. Finančni oglasi po 1 liru; osmrtnice, zahvale, poslanice, vabila po 80 stot; trgovski in obrtniški oglasi po 60 stot. — Plača se naprej. — Oglase sprejema Inzeratni oddelek „Dela“.

DELO

Kapitalizem je spravil narode tekom vojne na rob propada. Proletariat ima težko nalogo, da te narode reši.
In reši jih bo!

V TRSTU, v petek 29. oktobra 1920.

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE V JULIJSKI BENEČIJI

Leto I. - Štev. 66.

Predpriprave za kongres italijanske socialistične stranke

Mesto uredniškega članka o razkolu v italijanski socialistični stranki, objavimo danes program in predloge komunistične frakcije, ki jo zastopajo sodrugi Bordiga, Bombacci in Misiano. Da ne bo nobenih neprijetnih nesporazumov, želimo, da sodrugi, ki nam pošljejo tozadevne polemične članke, da svoje članke podpisajo bodisi s prvim svojim imenom ali pa s psevdonimom. Svoje, uredniško, mnenje b. mo izpregovorili tudi kar se tiče pričujočega programa komunistične frakcije.

Za reorganizacijo stranke.

Da se napravi konec onemu stanju desolacije, v katerem se nahaja sedaj naša stranka, da se prouči ovire, ki paralizirajo njeno delovanje in, da se jo podpre sklepom Komunistične Internacionalne; nadalje, da se postavi stranko v takšen položaj, ki jej bo omogočil, da bo smela najbolj uspešno razvijati funkcijo revolucionarnega predpripravljalnega dela, ter bo tako povsem zavzelje oblasti se strani proletariata na eni strani, a bo na drugi strani postavila proletarijat na teren uspešne obrambe v okviru pridobitve politične moči, da se doseže vse to je potrebno, da se predvsem končno preobrazijo stranko od znotraj in sicer po sledečih smernicah:

1. Ime stranke in nje izžičenje:

Na podlagi sklepa Moskvskega kongresa, se mora stranka imenovati: „Italijanska komunistična stranka, sekcija Komunistične Internacionalne.“ — Treba je nadalje izžičiti stranko v tem smislu, da se ne upošteva nobeno število koštor lojalistično vrednost njenih članov. Iz stranke se morajo torej izključiti: 1. Vsi oni, ki ne sprejmejo v celoti programa Komunistične Internacionalne, ali ki omalovažujejo ta program z besedo, spisi in dejanji; — 2. Vsi oni, ki pripadajo prostozidarskim; — 3. Vsi oni, ki vsled svoje brezbrzičnosti in nezanimanja, ali nadi svojega političnega in zasebnega zadržanja, niso na višku teške naloge sobojevništva, in pripovedništva, ki mora biti naložena vsakemu komunistu.

2. Struktura strankinih sekcij.

Potrebno je preurediti dosedajni sistem stranke strankine organizacije, na podlagi katere se izroča le nominalno odločujočo moč strankinim zborovanjem, v resnici se pa prepušča polno moč izvrševalnemu odboru vsake sekcije. Ta sistem temelji na starem buržoazno-demokracijskem pojmovanju. Sedanja razdelitev funkcij med izvrševnim odborom, komisijo za sprejemanje članov in razsodiščem odgovarja le že davno preživetemu pojmovanju o razdelitvi funkcij v demokracijski državi. Strankino zborovanje pa izroča skoro vedno odločujočo moč izvrševalnemu odboru, ravno tako kot izroča parlament svojo odločujočo moč v roke vlade. Strankina zborovanja se po navadi zelo redko sklicujejo. Dnevni red teh zborovanj je sestavljen vedno od strani izvrševalnega odbora, ter se naznanja članom prekasnoma, tako da si ti ne morejo napraviti lastnega jasnega pojmovanja. (Na strankinih zborovanjih pa — zlasti v velikih sekcijah — je resna in globoka razprava skoro vedno nemogoča. In so bodisi radi prevelikega števila navzočih članov, ali pa radi jako umilne nevrzčnosti, ki vlada na teh zborovanjih; nadalje radi upravičene želje sodrugov-proletarcev oglašati se k besedi — kojim se večkrat delajo ovire, krakor tudi vsled nepotrebnosti prikaževanja, da se pride k glasovanju. Končno tudi vsled prevelikega števila točk dnevnega reda in ridi jako kompliciranih argumentov, o katerih se ima razpravljati. Temu bodi omenjeno še to, da se puščajo navzoči na strankinih zborovanjih laj lahko prepriznati od govorniške demagogije. Tudi mnenja se naglo in nepremišljeno izpreminjajo. Ta zborovanja tvorijo v pretežni večini slučajev, neznatna množica vplivnih. Nekateri se neprilike bodo vedno bolj naraščajo, posebno vsled naraščanja števila vplivnih, vsled intelektualnega razvoja proletariata, krakor tudi radi vratolomnega razvoja dogodkov.

Potrebno je torej uvesti povsem novi sestav sekcij, ki bi bil enostavnejši, praktičnejši in pravilnejši, v katerem bi se zrcalili temeljni princip gospodarstva in komunistične države, to je sovjetski princip. Naša stranka mora biti poletek, mora biti jedro komunistične države. In se mora zatorej ravnati po sistemu, ki ga Lenin označuje kot „demokracijo centralizma.“ — Za to je potrebno, da se sekcije, ki štejejo naimen 100 članov, razdelijo v „komunistične skupine“, odgovarjajoče poglavitnim produktivnim enotam. V vsaki tovarni, podjetniškem ali trgovskem podjetju, uradu itd., kjer se nahaja vsaj 20 komunistov, naj se osnuje komunistična skupina. Vsaka skupina naj imenuje svojega delegata ali zastopnika, izbranega navadno iz srede te skupine, a je v izrednih slučajih izven nje. Zborovanja naj bodo sestavljena po navadi iz teh delegatov. Vsakdanje skupno bivanje članov ene skupine in njen delegatov daje zadostne garancije za formiranje gotove skupine misli. Delegacije so pa njeni ekvivalenti. Na tak način postane delo strankinih zborovanj resnejše ter se tudi hitreje vrši. S tem pa se da tudi pravico vsem članom, da so zastopani, tudi za slučaj, da se ne morejo osebno udeležiti zborovanj.

Končno pa pospešuje ta sistem razvoj politične in intelektualne vzgoje vseh sodrugov, ker je na ta način brezbrzičnost odpravljena. O prejemanju novih članov bi morala tudi odločati tozadevna komunistična skupina v tovarni ali podjetju. Ravno tako bi morala reševati spore med člani ene in iste skupine. Za pripadnike različnih skupin naj bi funkcioniralo več razsodišč, ki bi se vrstila. Samo po sebi je umevno, da bi bil tak sistem neobhodno potreben tedaj, ako bi se sila buržoazne reakcije povečala, ter bi se moralo pričeti z nelegalnim delovanjem.

3. Strankin svet.

Strankini svetovaleci bi morali biti izvoljeni po okolišajih in ne po provincah. S tem bi se naša organizacija odtrgala od absurda in umerne administrativne omejitve, ki je lastna buržoazni državi in prilagodka okoliškim temeljem bodoče uredbe komunistične republike. Strankin svet naj bi se skliceval pogostoma. S tem bi bil v stanju, da vrši one globokosejše naloge, ki bodo temboj potrebne vsled preemb, ki se bodo morale uvesti v sestav strankinega vodstva. Medtem ko se bo moral vsak član strankinega sveta smatrati za zastopnika socialističnega gibanja v svojem okraju, bo moral biti tudi istočasno stalni delegat strankinega vodstva v dotičnem kraju in ga tudi polnomočno zastopati.

4. Strankino vodstvo.

Strankino vodstvo mora biti sestavljeno iz malega števila članov, bivajočih v istem mestu. Izpremeniti se mora v pravi Sovjet. Člani vodstva pa morajo voditi sklopo, vestno in stalno, ter z enotno funkcijo revolucionarnega gibanja. Vsak mora postati komisar, postavljeno na čelo katerega posebnega oddelka strankinega delovanja. Ti oddelki so: 1. Mednarodno gibanje; 2. Notranje gibanje in propaganda; 3. Tisk; 4. Komunistična kultura; 5. Vojska organizacija; 6. Odnosi s parlamentarno skupino in z občinjskimi upravami; 7. Odnosi s strokovnimi organizacijami, združenji in drugimi proletarskimi tvorbinami. — Po razmerju finančnih sredstev in razpolagajočim številom sponzorov ljudi, se bo lahko združilo — ali pa tudi ne — enega ali več komisariatov v eno samo osebo. — Tem potom se bo izkrmeljevali strokovno tajništvo od onih velikanskih nalog, ki težijo na njem. Strankina organizacija bo na ta način postala prvi vzorec organizacije v komunistični državi. (Konec prihodnjic.)

Italijansko blago za Rus' o zaplenjeno od Angležev

DUNAJ, 28. (L. W.) Radijbrzojavka iz Moskve sporoča, da je v Crnem morju zaustavila neka angleška torpedovka italijanski parnik poln blaga za Rusijo in zaplenila ves njen tovor. To dejstvo more potrditi vest, da je Anglija upustila misel povzeta tudi zgolj trgovskih stikov s Sovjetsko Rusijo.

Agencija Rosta svenjuje, da se sprejme z veliko rezervo vest iz Varšave o zaljublju premirja med boljševiško armado in četami generala Petljura.

Druga radijbrzojavka iz Moskve naznanja, da je Joffe, načelnik ruske delegacije za mirovna pogajanja s Poljsko telegrafiral Dombškem, načelniku poljske delegacije, da bo on prve dni novembra v Rigi.

Neka tretja radijbrzojavka iz Moskve, ki je vsled pokvarjenosti predaje nepopolna, podaja sledeče rusko sporočilo z dne 27. t. m.: Pri Nikolsku smo prekrščali Dnjeper in zapodili sov. žnika proti jugu. Na Poljskem smo zasedli Razdori in nadaljevali svoj pohod.

Boljševiško vojno poročilo od 26. t. m.
MOSKVA, 27. Boljševiško poročilo iz Wrnglove fronte od 26. pravi: V poltrini Orjehov smo zasedi Guaple. V pokraji i Be djan k smo zasedi Bereimaja in duge postojanke. Po srdi em boju ob reki Bezda smo zavzeli No-ospasovskajo in Petrov kajo.

Zmaga pri mestu Nikopolu

MOSKVA, 26. (R.) O porazu Vranglovih čet pri mestu Nikopolu poroča Gušev, čl. n revolucionarnega vojaškega sveta, sledeče: Sovražnik, ki je napadel in odbil naše čete pri Nikopolu, je bil podpiran po ogromnem trilateralnem ognju in dveh pešadijskih divizijah. Tudi se istega dne se je spremenil položaj. Naši konjeniški oddelki, katere smo šele pred kratkim formirali, so začeli s podporo infanterije protiofenzivo in so popopoma uničili tri sovražne konjeniške divizije in dve pešadijski diviziji. Zrejli smo ob tej priliki kanone, strojnice in oklopne avtomobile.

Zasedli smo tudi Marinskovo in zplenili 8 kanonov in mnogo strojnic. Plen je bil ogromen: ujetnikov nismo še mogli prešteti. Poveljnik kubanske divizije, general Babjev je padel; konjeniški poveljnik je zadobil smrtonosno rano.

BOLJŠEVIŠKA OFENZIVA NA VSEJ FRONTI

STOKHOLM, 28. Casopsis »Berlinske Tiden« javlja, da je sovjetski kongres v Moskvi sklenil čim prej prebiti z nastopom na vseh frontah. Enver Paši je poverjena ofenziva proti Perziji in Indiji.

Socialistični „Rdeči križ“

BUKARESTA, 26. (Rosa.) V Rumuniji je bil ustanovljen socialistični „Rdeči križ“ z nalogo, da preskrbja aretiranim sodrugom obleko, živila in zdravila. Po vsej deželi se je nabralo znatne prispevke, da se priskoči na pomoč žrtvam rumunske policije. Rumunska socialistična stranka je določila 7. novembra, obnico ruske proletarske revolucije, prop tjančni dnevom a celo Rumunijo.

Uprašanje prehrane

RIM, 28. Dne 27. oktobra 1920 je ministrski predsednik poslal vsem prefektom in civilnim komisarjem sledečo brzojavko: Opozorjam uredništvo na okoliščino 21. t. m. izdano od komisarija za aprovacijo, s katero se vzpostavlja ločnizkazne za kruh in testenino. Težavni položaj prehrane v državi, zahteva, da se nastroje izvršujejo določbe v izdani okoliščini. Priporočam, da strogo izvajate te določbe in da mi osebno poročate o tem.

Novo švedsko ministrstvo.

Dne 27. t. m. je začel posloovati n v švedski kabinet. Posle minstrs ega pre sebnika vodi Alojz de Bore; ojni minister je general Hau narskisel; zunanji mini ter je Herman Vrangel, kateri je s službo dosedaj v Londonu kot švedski minister.

Štrajk rudarjev v Angliji

LONDON, 28. Govori se, da so se pojavile nove težkote pri zaključnih pogajanjih z rudarji. Ministrski svet se zbere danes pred konferenco, ki se ima vršiti med Lloyd Georgeom in rudarji.

Iz Jugoslavije

AGRARNE RAZMERE V KOROŠKEM PLEBISCITNEM OZEMLJU.

Plebiscitno ozemlje meri 175.000 h in ima 73.000 prebivalcev. Ena četrtina tega ozemlja je v rokah 24 veleposestnikov, grofov in baronov. Ti veleposestniki imajo 1816 ha polja, 2044 ha travnikov, 2117 ha pašnikov in 3080 ha planin, vse ostalo so gozdovi. Od teh veleposestnikov je odvisnih 4790 rodbin, t. j. okoli 18.000 oseb. Razen tega so navezane na veleposestniške pašnike in planine vse okoliške občine. V zadnjih desetletjih so ta veleposestva kupila okoli 200 kmetov. Jasno je razvidno, da tvorijo v plebiscitnem ozemlju kmetiški proletarijat ogromni del prebivalstva in da omenjena veleposestva vedno bolj proletarizirajo ljudstvo.

PASIC IN BODOČA USTAVA.

Srbski radikalci so stranka, ki so se vedno zavzemali za ustanovitev Velike Srbije, torej za n. vlado srbskega plemena nad Hrvatji in Slovenci. Na tem stališču stojijo še danes, zlasti njihovi predstavniki Pašić in Pročić. S tega stališča promitirajo tudi vprašanje jugoslovanske ustave. Po Pašićevih željah bi naj bila dežela urejena kot je Frinčija, t. j. strogo centralistično. V Beogradu bi naj bila osredotočena vsa moč države, njene blaginje, vse. Državo bi vladała birokracija in sicer predvsem srbska. Pašić pa ima še drug recept, ki obstoja v tem, da bi se združile vse srbske pokrajine v eno celoto, tako da bi tvorile nekakšno Prusijo v Jugoslaviji. Iz enega kot drugega načrta je razvidno, da si srbski radikalci za tem, da upostavijo v državi svojo nadvlado ali po našem, da bi zavladala srbski imperijalizem v vsej svoji surovosti.

VELIKOST PREKMURJA.

Popreč madžarsko Prekmurje, ki ga ima sedaj zasedena Jugoslavija, meri blizu 165 tisoč orolov s približno 95.000 prebivalci, od katerih je 59.000 katoličkov, 34.500 protestantov in 1500 židov. Po narodnosti je 80.000 Slovencev, 13.000 Madžarov in 1500 Nemcev.

Politični vestnik

Veleizdajniška agencija v Primorju? Pod tem naslovom pridobiva ljubljansko »Jutro« od 26. t. m. iz Zagreba poslano sledečo »izvirno« brzojavko: »Danšnja »Rdeči« javlja, da agitira nek dr. Crnić, koncipient krajinskega odvetnika dr. Kiša, znanega frankovca, po otoku Krku, torej na zasedenem ozemlju, proti naši državi in proti Srbom in pravi domobanom, da je nek vseeno ali ostanejo pod Italijo ali ne, češ, to je prej še bolje zanje. Ta človek prihaja tudi v hrvatsko Primorje agitirati za Zrjednco in škerkavce, ne da bi ga bila doslej zadela roka pravice.« — Mi ne vemo koliko je na tej vesti resnice. Tudi nas ne zanima. Radi bi pa dodali sledeče: Kaj nam stori človek v zasedenem ozemlju, da se ga ne bi smatralo za veleizdajalca. Ako agitira za Jugoslavijo, ga smatramo za izdajalca Italijani; ako agitira za Italijo, ga smatramo za izdajalca Jugoslovani. Ako ne agitira za nobene in si misli, da je pač vseeno kako se svet vrti, ga smatramo oboji za izdajalca. Ali ne bi bilo morda za prebivalce na zasedenem ozemlju nekaj usmiljenega prostora na luni. Morda bi pustili potem človeka pri miru z izdajstvom.

Jugoslavija prizna izid plebiscita na Koroškem. Na interpelacijo poslanca Džamonje je odgovoril jugoslovanski ministrski predsednik dr. Vesnić, da bo jugoslovanska vlada priznala plebiscit na Koroškem, ki je bil izvršen v smislu 50 člena St. germainске pogodbe. Tako priznanje, da zahteva čast podpisa, ki je bil izvršen na tej pogodbi.

Ruski plemeni begunci v Jugoslaviji so pri zamenjavanju rubežev osleparili evraj za nad

pol milijona kron. Z afero se peča mestno sodišče v Beogradu. V afero so zapleteni tudi bivši ruski generali konzul Emešonov, ki je pobegnil v Besarabijo, bivši ruski naučni minister Lobedjev in dragoman bivšega ruskega poslanstva Peter Ivanović, ki sta pod ključem. To sleparijo imenujejo slovenski narodni listi kot »mučno afero«. Kako ime bi ji dali ako bi bili sleparji iz delavskih krogov?

Avstrijski proglas Korošcem. Avstrijski zastopnik v plebiscitni komisiji je izdal na prebivalstvo cone A proglas, v katerem zagotavlja Slovincem, da bodo vsi merodajni krogi znali čuviti njihove jezikovne in narodne posebnosti. Razen tega omenja proglas tudi obveznost, ki jih prevzame avstrijska vlada glasom mirovne pogodbe, katere člen 92 (amci omni, ki so glegovali za Jugoslavijo, da ne bodo trpeli radi tega nikalnih slabih posledic.

Nemčija se boji francoskega milijarizma. V sredo, dne 26. t. m. je podal nemški kanceler Fehrenbach nekatere programatične izjave sedanje nemške vlade. Med drugim je dejal kanceler, da je strah pred večnim francoskim oboroževanjem opravičen. Ne verjame, da bi se oboroževala Francija samo radi tega, ker hoče držati v kleščah Nemčijo. Za njim je govoril finančni minister Wirth, ki je povedal, da je gospodarski položaj Nemčije naravnost obupen.

Beil teror na Ogrskem. Na eni izmed zbirnih sej ogrske zbornice je podal poslanec Rudolf Rupert pogumno poročilo o načinu kako se je izvršila aretacija in kako se je izvršil potem »šumom« trgovca Landaua. Iz poročila je razvidno, da je bil Landau aretirani radi veleizdaje, vsled ovdabe nekakega zločinca po imenu Dobb. Le ta je bil v zvezi z raznim oficirji, ki so hoteli izsiliti od Landaua, da ga rešijo smrti, več milijonov. Kljub temu, da so dobili mnogo statiskov, so teroristi ubogeli trgovca najprej mučiti in potem obesili. Po ličih so pa rezneshi vest, da se je Landau v zaporu sam obesil.

Menda ja ne bodo pričeli se oboroževati tudi na Nemškem. Drugače pridemo do zopetne svetovne vojne, ki bo hujša nego je bila ona, ki smo jo prestali.

Bivšemu grškemu kralju Konstantinu ne diši preveč demovina. Bivši grški kralj Konstantin je odgovoril nekemu časnikarju, da se ne vrne na Grško, ker ne mara da bi mu kdo očital, da hoče škodovati demovini. Svico, kjer se sedaj nahaja, bo zapustil in se podal na Grško le tedaj, ako bi to hotelo ljudstvo. — Ne verjamemo, da bi bilo ljudstvo tako zaljubljeno v svoje pejavke.

Sodniška razprava proti desetim komunistom je prišla na Dunaju. Komunisti so obdolženi, da so nameravali razstreliti most severne železnice na Dunaju. Vsi komunisti trde, da so nedolžni tudi kar so tiče drugih obdolžitev.

Osmim stotinam

Mestanski učitelj Pasqualis, po milosti sablje deželni solski nadzornik, je govoril! Ne kot učitelj, ne kot nadzornik, temveč kot človek, ki je zmoeen največje podlosti, da so vzdrži na svojem mestu, ki je prejel kot milost iz rok krdovegavih. Ne kot človek, kot valpet, ki meni, da bo z bičem otepal v hrbet tlačansko pokorščino osmim stotinam učitelstva, ki mu je izročenih na milost in nemilost. Zasedbena oblast ima pravico obdržati v službovanju one učitelje, ki jih sama hoče obdržati in ki ji ugaajo. Pravico! Vse solstvo je tu še na podlagi zakona in večina učiteljev je namerščena po zakonu. Za Pasqualisa je zakon, kar on hoče in kar njemu ugaja! Vsi učitelji so nastavljeni le provizorično, ker ni bil doslej še nihče uradno potrjen. Da ni bil nihče v dveh letih potrjen, je vzrok gosod Pasqualis, ki ve ali ni nihče izmed teh osmih sto hilacev vreden njegove milosti, njega, velikega reformatorja in pedagoga, ki mu Pestalozzi ni vreden obrisati prahu s čevljev. Učitelji s tridesetimi, štiridesetimi službenimi leti so za tega novega velikana uma in erca uboga raja, psi, ki jih on lahko požene za plot, potem, ko so v dolgem in težavnem delu izkpravili in onemogli. Tudi so učitelji sami priznali to svojo provizorično službeno stanje s tem, da so vložili na solsko oblast (Pasqualisovo) tozadevne prošnje za službeno potrditev. To so pravi, najprej nož na vrat: Ali me prosti milosti, ti, ki je toliko let garaš in plačuješ za pokojnino, da imaš vsaj trohico pravice, ali te z vsoto tvojo pravico postavim na cesto, v glad in mraz? Če koga premostimo, je to le milost, ki mu jo izkažemo, ker ga lahko kar odstavimo in pošljemo »Bogom ali v vragu«, kakor že sami hočemo! Da, milost, ker bi lahko že vse sole zaprli in porabili davke, ljudske žulje za to, da bi Pasqualisovo oblast utrdili z bombami, z revolvti in bodali. Denar ljudstva je namreč za to tukaj, da može a ta Pasqualis nemoteno in neovirano delajo kar sami hočejo. »Vse delovanje jugoslovanskega učitelstva smatra solska oblast za protitalijansko in protidržavno.« Torej če se mladina uči računanja, čitanja, pisanja, je to protidržavno? Če se uči zgodovine, zemljepisja Italije, je to protitalijansko? Vsekakor: nevarno je za take ljudi, kakor je »deželni solski nadzornik Pasqualis«, če se ljudstvo reši analabetstva! Pa če je že vse delovanje učitelstva protidržavno, zakaj pa ne požene te umazane svojati premoze? Na eno ali na drugo stran! Pokažite jim zobe, ko ni en sam njih korak ved dober! Ne da jih še plačujejo mesec za mesecem! Če je že zdaj, ko še ni aneksije, vse delovanje učitelstva protidržavno, kaj bo šele pozneje? To bo šele strahoteli! Z ozirom na napade (Učit lista in drugih slovenskih časnikov), katerim je oblast (Pasqualis) izpostavljena radi ravnanja z učitelstvom, bo prišla tudi ona objavitelj v skrajnem slučaju potom italijanskega tiska vse tozadevne slučajne učiteljske delovanja, ki jih natančno pozna in bo tako dokazala njih krivdo. Čas je že, da to naredi! Kaj pa ste čakali doslej? Vse delovanje učitelstva je en sam velik greh. Pokažite ga javnosti, da se bo zgledala in da bo poglana ničvedno drhal iz svoje srede! Zakaj pa se držite roko, vi pravni, blagi sodnik, vsem tem propalcem, tem javnim škodljivcem, ki jih je osem sto, ne morda en sam! Javnost še ni vedela do vašega odkritja, kakšen zločinček, ničvedni rod je ravno učitelstvo,

iz katerega je izšel tudi nadzornik Pasqualis. »Končno ne morem razumeti, kako da učitelstvo ne uvideva njene dobrohotnosti do sole in njega samega! Katere dobrohotnosti? Vse te, ki smo o njih ravno kar slišali? Ne, tudi mi ne moremo razumeti, kako je možo »deželni nadzornik« s takimi hotentotskimi nazeri o dolžnostih in pravicah ljudskoskolskega učitelja. Kaj je pravzaprav učitelj po Pasqualisovi sodbi? Zapit berač, ki se ga kvečjemu še čestni psi obroče, bolj iz usmiljenja kot zaradi njegove veljave? Državljan gotovo in, ker bi bila kje vendarle še kakšna cunja s paragrafi zanj. Kar je govoril deželni nadzornik Pasqualis je govoril, kakor bi bil umstveno defektan in neodgovoren za svoje besede. Zato ne razumemo, kako je mogoče, da se tako govori vsaj široki javnosti, predvsem onim osmim stotinam ljudi, ki delajo na vseh koncih sredi mase in ki žive s to maso neločljivo življenje. Ne razumemo takega govorjenja, ker ga nismo vajeni, ker doslej še nismo slišali take govorice. Ne razumemo ga, ker je kakor brezvezno in protislovno govorjenje beba, kakor sikanje v nezavestnem deliriju. Lažje so nam umljive interakcije, kakor ta jezik, veliko lažje človek, ki tako govori — in če je tudi deželni solski nadzornik — si ni več v svesti odgovornosti za svoja dejanja in zato nič čuda, če je v ljudskem šolstvu teh zemelj vedno več nerada, vedno večjih absurdnosti, vedno večjih napak, če je, z eno besedo, solsko vprašanje vedno bolj pereče, vedno večje! Ali deželni nadzornik ne vidi, kako raste solsko vprašanje njemu in njegovemu absolutizmu vedno višje čez glavo? Lahko bi si prihranil vsaj to modrost, da bi svojega absolutizma javno ne proslavljal in poveličeval, ker mu je neizogibno usojen žalosten konec, kakor je gotovo, da se z njega suče. — In učitelstvo? Ali ima še kaj časti, ali se bo pustilo tepeti od človeka, ki ne ve kaj dela in ki je prepričan, da dobiva plačo zato, da učitelja bje v obraz? Ali bo govorilo, ali bo molčalo? Tako mora govoriti, da se bo razumelo če bo molčalo — potem je vredno, da ga kreature tepejo.

„Pučki Prijatelji“ o Rusiji

Do danes su akcije boljševizma pale u glavnima urenikma svih buržoazskih novina, pa je takva vsesajetno pogodilo i list »Pučki Prijatelji«, ki boče — pučki neprijatelji.

U članku »Boljševičke akcije padaju«, pše pomenuti list, kako ideje komunizma pomalo postaju ideje prošlosti, kako je termometar boljševizma počeo naglo padati itd. Pitamo tog buržoazskog — a ne ravnika — priatelja, diti se taj termometar nalazi u željama njegovih pospodača, ali u krčm drugom uzroku?

Sudeći po ustrajnosti ruske sovjetske republike; sudeći po otporu koji je davala, i daje, pružajući sili skoncimirane svjetske buržoazije; sudeći po njezinom unutarnjem ekonomskom preuređenju, usloj ovih pokušaja savezničkih imperijalista, da je eprječe u razvijanju novog uređenja, koje pruža viši i bolji život radnicima i seljacima; sudeći po ogromnim uspjesima, koje je pučki propagandom za svoje principe kod ostalih radnika svijeta, ne može se zaključiti da te »akcije padaju«, kao što su »termometar boljševizma« nrglo ne pada.

Nema dvojbe, da bi ovi »pučki prijatelji« (17) želili, da akcije boljševizma padnu, da se ruski narod, koji danas nosi buč osvo-bodjenja ispod kapitalističke tiranije, ponovo turi u jaram starog carizma, da mu se oduzme zemlja, da se radnička odzuma tvornice i da umjesto viđe radničkih i seljačkih predstavnika dideja vlada narodnih izrabljivača i tlačitelja.

U to ime se fabriciraju mnoge laži protiv Sovjetske Rusije, narežu se razne hipoteze, koje su posljedica proturadničke fantazije sovjetskih imperijalista i njihovih plaćenika.

Slični »pučki prijatelji« (17) donijeli su već toliko puta vijest, da je Lenin ubijen; da je Trocki dao zatvoriti Lenina, i Lenin Trockega, da se je crvena vojska pobunila i pobijala svoje zapovjednike; da je Demčik u Petrogradu; da je Kozack osvojio Sibiriju; da je vlada pobijela iz Moskve i da je »boljševička akcija« pala.

Ne sve su to ustale tek želje imperijalista i njihovih plaćenika, kamo spadaju sve buržoazske novine, pa ne isključujemo ni vojnog »Pučkog Prijatelja« (17).

Te njihove želje su neobojna svjedočstva njihovog pučkog »prijateljstva«, pak će im se zato ridoiti već znati odubiti pa se nadamo, da će i hrvaški puč u Istri sa prezrom od sebe odbaciti tu buržoasku i popovisku krpećinu, koja se je nadjala ime »Pučki Prijatelj«.

D'Annunzio nabira vojske

List »Avanti« objavlja že dolgo časa sem pisma mnogih starijev iz katerih je razvidno, da se nabira in podkupuje po Italiji mladostne fantje za armado D'Annunzija v Reki. Objavljena pisma staršev, ki se upravičeno boje za usodo svojih mladostnih sinov, niso vzbujala v vladnih krogih nobenega zanimanja. Nabiranje in podkupovanje se nadaljuje pred očmi vladnih organov. Te žalostne vesti, ki dokazujejo dokaj jasno, da nase nahajamo v izrednih razmerah, prinašamo in objavljamo kot kronisti. Na list gre samo med Slovence in Hrvate in nismo otroci, da bi se vrteli v glavo, da bodo te naše objave vplivale bodisi tudi le malo na italijanske oblasti. Vendar je dobro, da vedo tudi naši ljudje kakšne so danes razmere pri nas in kako postopajo oblasti napram nekaterim ljudem, ki vidno jasno in odkrito kršijo sedanje državne zakone. Zgodovina, ki je od nekodaj bila najstrožji sodnik, bo obsodila pravilno tudi te tolovajske čine takozvanih plemenitih mladičkov. Dobro je ako poznamo vse, da turedno svoje postopanje tako, da b odgovarjalo dejanskim razmeram.

Delavci! Širite „DELO“!

IZ STRANKE

Okrožnica

Po sklepu pokrajinskega zbora komunistične stranke v Trstu, dne 4. in 5. oktobra se imajo ustanoviti v svrhu propagande posebni okrajni oziroma pisarni propagande. Namen te nove organizacije je združevati vse kraje politične organizacije enega jezika in ene geografske skupnosti v eno skupino, da se s tem olajša obveščanje med posameznimi organizacijami in tajništvo. V svrhu, da se konstituirajo posebni okraj za organizacije slovenskega jezika, ki imajo skupne zveze z Gorico, sledijo spodaj opisani kot član izvršnega odbora sestanelek vseh odbornikov in zaupnikov komunistične stranke, Sotke, Vipavske doline in Brd.

Sestanelek se bo vršil v nedeljo, 31. oktobra ob 9h v prostorih Delavske zbornice v Gorici, Via Carducci 23, s sledečim dnevnim redom:

1. Organizacija stranke v slovenskem delu dežele — poročila sodr. Tuma.
2. Taktika in propaganda — poročila sodr. Stofa.
3. Razmerja med strokovnimi in političnimi organizacijami — poročila sodr. Kosič.
4. Gospodarske organizacije — poročila sodr. Gustinčič.
5. Izobraževalna organizacija — poročila sodr. Kašič.
6. Posebni predlogi.

Ker je ta sestanelek posebnega pomena za razvoj komunistične stranke v slovenskem delu dežele, vabijo se vsi odborniki in zaupniki, ki so organizacije niso še ustanovili.

Ker pridejo z novim načinom organizacije krajevnih organizacij v gorenjem delu Goriske in Vipavske doline do trdnice zveze med seboj, ki omogoči teoretično organizacijo, komunistične stranke v deželi sploh, pričakuje podpisani, da se vsi odborniki in zaupniki stranke sestanelek za gotovo udeležijo.

GORICA, dne 22. oktobra 1920.

Dr. Henrik Tuma m. p.

Domači vestnik

Čitatelj in čitateljica! Iz tiskarsko-tehničnih težav izidamo danes št. 1. in 2. na dveh straneh. Zato pa v dnu po spodnji t en list, ako bo le mogoče, dvakrat na št. 1. straneh.

1., 3. in 4. novembra prazniki. Gen. civ. komisariat objavlja, da se smatrajo zaenkrat prazniki naslednje dnevi: 1. november (vseh svetnikov dan), 3. november (Sv. Just) in 4. november (narodni praznik). Medtem sta 30. oktober in 2. november delavni dnevi. — Komisariat se pridruži, da še definitivno uredi praznovanje navedenih praznikov.

Uraji drogeriji za prihodnje praznike. Industrijski konzorcij drogerijskih lastnikov sporazuma, da so v soboto, ponedeljek in sredo do polnočnega drogerije odprte, v četrtek pa so zaprte cel dan.

Brasplačne pravne konzultacije. Dr. de Rose se daje vsak torek in petek od 19.30 do 21. ure, v sobi št. 10 v Delavski zbornici, ulica Madonina št. 15.

V svrhu ojačanja pomovanja v Italijo je bil v Solungradu ustanovljen italijanski urad za izdajanje političnih listov.

Štiri stipendije iz ustanove »barona Reinelt, vna ka v znesku letnih 17340 L, se podelijo vrednim učencem srednjih običajnih šol mesta za šolsko leto 1920-21. Tozadevna prošnja za podelitev se morajo, opremljene s krstnim listom, potrdilom o gospodarskih in družinskih razmerah, s šolskim priporočilom zadnjih dveh polletij, predložiti občinskemu učnemu uradu. — Trst, 21. okt. 1920. — Mestno županstvo.

Odvetniške tarife. Gen. civ. kom. za Jul. Benečijo naznanja, glasom kr. odloka z dne 22. julija 1920, št. 1233; videti vloge tržanske, istrske in goriske odvetniške zbornice, ki stremijo za zvišanjem odvetniških tarif; odražajo se na odredbo z dne 31. avg. 1917, D. Z. št. 371 in ono Najvišjega poveljstva z dne 23. aprila 1919, in ker se smatra kot utemeljen delni sprejem zgoraj omenjenih zahtev, odreja: Honorarji, stroški in pristojbine, ki pristojajo odvetnikom na podlagi tarife, potrjene z odredbo bivšega justičnega ministrstva z dne 31. avg. 1917, št. 371 D. Z., se podvpolijo (100%). — Trst, dne 27. oktobra 1920. — Gen. civ. komisariat Mosconi.

Boj proti podganam in mišim. Magistrat objavlja naslednje naznanilo: V zadnje čase se je mesto naplilo v velikanski in številni podgan in miši. Upoštevajoč, da te živali radi lahkote, s katero morejo razširjati nalezljive bolezni, tvorijo veliko nevarnost za javno zdravje, je potrebno, da z oblastjo, ki je ukrala najnujnejše, sodelujejo tudi meščani, da se tako zamore, koikor le mogoče, odsunuti to nevarnost. Med raznimi ukrepi so posebno učinkoviti oni, ki skušajo izboljšati pogoje za higijeno in snago prostorov v prilični (dvorščaki, skatistični itd.), ki so večkrat po ni smeti in odpadkov ter imajo pokvarjene pode in polne luknj. Zato se lastniki poslopj zaenkrat pozivajo, da poskrbe nemudoma za radikalno očiščenje dvorišč in za dobro popravilo tla ov in podov v prostorih v priličju, posebno v onih, v katerih ležijo shranjena živila. Magistratne komisije bodo krožile po raznih okrajih, da se prepričajo, ali se sledi pozvu, in da v nasprotnem slučaju predlože oblasti potrebne ukrepe.

Delavski pregled

Zborovanje cestnih delavcev okraja Pazin

V nedeljo ob 14h se vrši zborovanje vseh cestnih delavcev v gostilni »Roma« v Pazinu s sledečim dnevnim redom: Dolžnosti in pravice sindakata in potrebe organizacije.

Na zborovanje pride tajnik organizacije. Nihče naj ne manjka!

Za vodstveni svet: Tajnik.

Iz dežele

BOVEC.

Ze je skoro minulo deset mesecev, če ne več, odkar je izšel odlok, da mora biti do novega leta vpisana odškodnina premijam in nepremijam. V svrhu tega se je ustanovil v našem Bovecu urad, ki vse to oskrbuje, ali, ki bi imel oskrbovati! Pa vprašamo ljudstvo in bomo vedeli, da jih še polovica nima vpisane ne prve ne druge! Vprašamo se zakaj ne? Odgovorijo nam: ni tiskovin. Vprašamo odškodninski urad, zakaj ne preskrbi našemu ljudstvu tiskovin, da si zamore pravočasno zasigurati ugodno rešitev, in v najkrajšem času izplačanje odškodnine. Obrnemo se tudi na najvišja mesta, ter od istih zahtevamo, da nam preskrbe vse te tiskovine v najkrajšem času! Če mora ljudstvo tiskovine plačati, naj se jih v zadostnem številu natise, če jim pa papirja primanjkuje, potem naj se grede soliti! Ali hočejo da ljudstvo zamudi naznanitev odškodnine, da jim je ne bo treba plačati? Bile so svojčas sitnosti, a sedaj so še stokrat večje! Več kot čuditi se moramo potrpežljivosti našega ljudstva, še enkrat se obračamo na naš odškodninski urad, da ako ne more preskrbeti ogromnega dela vpisavanja, naj preskrbi vsaj ljudstvu tiskovine, saj se že najde ljudi, ki so za pisanje splošnih Ter jih opozarjamo, naj bodo z vsemi strankami enakovrni in nepristranski, ter naj gredo na roko delavcu kot kapitalistu! Ker delavci denar imajo toliko kleka kot magnati!

Zadnja poveljena je pri nas razdira poti in kolovoz, in tudi ulice po našem Bovecu ter kanale! Vprašamo našo občinsko upravo in može okolice, ali hoče začeti s popravilo istih ali ne? In za vse imajo ušesa kjer le morejo ljudstvo davk naloziti, a kdo se brega za popravilo? Ljudstvo če hoče hoditi in voziti naj si popravi samo ceste in pot! Potem sveda ni izdatkov! Tako je lepše, kaj ne gospoda naša!

Radi bi tudi vedeli kam so izginile stare svinčene cevi od vodovoda?

Pač že vse dela po novem sistemu »naprej klobasiti« (Nemec pravi: »fortwursteln«) dokler voz ne obiti!

Dragi sodrugi, kmetje in delavci! Kdo je temu kriv? Vi se rožite, prodinate vae upravne organe! Zakaj ste jih pa volili? Sami ste jih postavili! Pa sami so jih morate otrestiti! Proklanjate jih! Pa pride volitve pa jih zopet volite! Če vam plačajo za en frakelji žganja ali literček vinca! Kaj ne! Pomislite in videli boste, da imam pravi Mi delavci in naša stranka nimamo denarja, da bi plačevali napitnine! Ampak mi zastopamo pravico in resnico ubogega delavkega in kmetkega ljudstva! Zato smo trn v pet kapitalistov! Socialisti in antikrist, kot si misli marikatala stara mamica, ki si ne upa druge knjige čitati kot mašnel in katera vse veruje kar sliši iz prižnice! Delavci spametujte se in strnite se k nam! Pride ura, pride dan, ko se bo ravnalo z izdajicami slabše, kot z odkritimi sovražniki! Bodite pametni in odprite oči! Vdrugi več.

PLUŽNE DVOR.

V naših dveh vasičin in v vsej okolici smo imeli pred vojno to srečo, da nas je obiskal, po enkrat na dan pismovalci! In mi smo našega Spilca zelo vzljubili. Prišla je pa kruta vojna, mi smo morali božati, z nami je bežal tudi naš pismovalci! Pojezno so njega nastavili za pismovalca v lepi Vipavi! Kjer je res lepo, a on bi bil sedaj po vojni raiši v svojem domačem kraju! Mi smo pa do danes brez pismovalca! Če kdo gre slučajno v četrt ali pol ure oddaljen Bovec dobi pošto, samo ob nedeljah navadno! Tudi priporočena pisma hodijo dlje kot navadne. Ker mora po iste vasi sam. Vprašali smo že na pošti, kjer se je nam zadržalo da najkrajše v dveh mesecih dobimo pismovalca! A žalostno istega do danes še nismo videli! Sedaj se obračamo na pošto ravnateljstvo v Trstu, da nam preskrbi istega ter e tem odpravi neznozne razmere v dostavljanju pism! Naše možje vprašamo ali spijo ali za kaj so bili sploh izvoljeni, da skrbje za svoje vasi tako slabo? Zgornje se malo tudi v prid občini Delavci in kmetje zbudite se, ali su pustite še vnaprej usipavati od teh gospodov!

Ce vam vaši izvoljeni može možje pomagati gibanje se sami! Dokler bodete spali, bodete trepili! Pravi mož ne stiska peali samo v žepu! Roko iz žepa in udri! Zahtevajte vaše pravo, odločno, ne hodite samo s sključenim hrbtom in klobukom pod pazduho prosjati vaših pravici! Danes se mora zahtevati pravica! To je prava pot današnjega proletarca.

AJDOVŠČINA.

V tistem času, ko so zahtevali delavci po celi Avstriji pomoč za bolnike, se je tudi tukaj ustanovila bolnišnica blagajna in od tistega časa do sedaj je bilo vedstvo vedno v enih in istih rokah. Predsednik je bil skoro 25 let gospod Ignac Kovač. Bolnišnica blagajniški urad je bil dosedaj v poslopu »Hranilnice in posojilnice«.

Volitev, katere so se vršile 19. septembra 1920, so prinesle spremembo, s katero je prišel celi odbor v delavke roke in tudi kar je delodajalcev so tozadevno skoraj vsi delavke ali pa proletarskega mišljenja. Pri volitvah se je opazilo več strank. Delavci iz Lokavca in Ajdovščine so bili dobro pripravljeni zatoj jim je zmaga ostala. Zgodilo se je tako, kakor je prejeli g. predsednik rekel: »Kdor se zanima, tisti naj tudi ima.« Volitev se je vršila v popolnem redu in mirno. Malo je bilo pritožb, ki so se pa mirno iztekale. Volitev je prinesla tudi druge spremembo, da smo bili prišli v 14 dneh preskrbeti si drugi prostor in nakupiti si opravo. Okrajna bolnišnica blagajna ni imela drugega kakor mizo, železno blagajno in priborjen denar, kateri se je pridobil ves po polomu Avstrije. O poprejšnem 25letnem delovanju je malo znano. Zato se bomo mogli v naprej bolj potruditi. Potrebno bi bilo lastno poslopje z ambulanco, kopalščem in uradom, da se zadovolji nad 800 članov. Naša današnja svota je pa premajhna, da bi bilo mogoče ki takega ukreniti v tem tako malem času. Zato apeliramo na vse naše delavke ljudstvo, da bi opomoglo k temu tako potrebnemu namenu z darovi po svoji možnosti. Darove sprejme uradništv okrajne bolnišnice blagajne v Ajdovščini v sedanem uradu v hiti bratov Feigen poper dr. Jenko. Uradne ure so: ponedeljek, sredo, petek in sobota od 9-12 ure. Blagajniški zdravnik g. dr. D. Lokar posluje izključno le v prostorih blagajne — ambulanci soba — v ponedeljek, sredo in petek od 9-10 ure predpoldan.

Franc Besednjak, predsednik.

ZACA.

Mi žagarji smo znani, po celotni svetu znani, kot najbolj potrpežljivi ljudje! Kar nam pa sedaj prisojajo je pa res že malo preveč in s tem je naša potrpežljivost pri kraju! V naši vasi prav močno pogrešamo šolo. Sedaj smo se veselili, da bomo mogli zopet svoje otroke v šolo poslati, a naše glavarstvo nam pošlje onako moč v osebi gospodine Furman. Ta gospodinja ali ta nas in mi je ne priznajo! Nočemo je v našo vodo. Ta oseba je bila vesela, da se je ljudomoma vojna začela, še upala se je izraziti: »Dobro je da je vojna, da se malo teh ljudi pobije!« Ona je namreč pred vojno z njenim očetom tu stanovala in ta gospodinja, ki je želela naš pogin in našo pogubo, naj poduče naše otroke, njej naj izročimo nato deca! Nikdar

in nikoli! Take osebe ne maramo v naši sredi! In slavno glavarstvo prosimo, da nam pošlje drugo učiteljico! Vsa čast gospodini Mileni Bratina; to smo vsi spoštovali. Kakor imamo še vsi v spominu našega nadučitelja Uršiča. A gospodine Furman nikdar v našo sredo! To naj zastopuje dolžni gospodini, da ne ali več k nam, ker mi je ne maramo!

Naša občina je sklenila s tvrdo Palese pogodbo v kateri je bilo sklenjeno, da mora sprejeti ista dokler je še kak delavec na Zg. iste v delo v delo v gozdovih in sploh pri vsaki popravil! Kako drži ista pogodba danes? V naši vasi je dosti delavcev ki nimajo dela, a v delo se jemlje delavce s Serpenici! Zakaj se godi to? Zato ker so naši delavci vsi organizirani, a na Serpenici so sami krumirji, ki se boje še farske knute! Ti delajo za vsako ceno, in če naši delavci zahtevajo dvajset centimetrov večje plače, se jih odpusti in kdo dela to? Naš rojak Felčič in rojak direktor Klani! Ta dva sta dosti nesramna, pozabila sta, kako se pogodba glasi! Vprašamo naše županstvo kdaj se zbudi iz pravičnega spanja, in se enkrat potegne za naše delavce! Župan kje si ali si se prodal? Občinski možje stopite na noge! Uveljavite nam našo in svojo pravico. Delavci pa ne izdajajte se med seboj! Ali se niste prišli k pameti? Ne veste da v slogo je moč! Ne odjedajte eden drugemu kruha! Obč. možje, vi veste, da ste od nas izvoljeni, zatoj zastopajte tudi naše interese! Delavci, pri drugih volitvah si izvolite zopet take zastopnike! Sodrugi na Serpenici, vas pa pozivljamo, da se organizirate kot mi ter izpolnite naše vrste! Tudi vam ne bo škodovalo, če boste malo več služili! Ne bodite nam za krumirje! Županstvo pa pozivljamo, da ugotovi našo pogodbo! To zahtevamo od njega!

Zakaj se županstvo nič ne brega za naše barake, kjer vse teče noter! Ali bomo mogli mi prestatiti v njih! Ali hočete res, da moramo mi poginili! Če pojde tako naprej, nam res ne preostaja drugaz! Tu smo naše razmere čele malo popisali. Pa naši merodajni krogi imajo slonovo kožo.

Več kmetov.

GROPADE.

Tukajšnji »Ljudski odel« je priredil v nedeljo zanimivo predavanje o »Zgodovinskem prehodu od ruskega carizma do boljševizma«. Predaval je sodrug učitelj Hreščak.

Ko je Hreščak dvignil svoj glas, je bila dvorana na mah polna delavcev in kmetov. — V kratkem uvodu je pojasnil navzočim katastrofalno dobo v kateri živimo in bilal oni razred, ki skuša pretvarjati boljševizem. Dejal je, da se morajo danes odločiti države za ali pa proti Rusiji. Udaril je po nesramni politiki »Zveze narodov«, ki hoče z Wilsonom na čelu delati v Evropi s pomočjo pušk in bajonetov. »Mir vsem dobriim ljudem« — do tega mira pa bode prišlo tedaj, ko bode ljudstvo strmo glavilo vse one državne, kateri gonijo sedaj enega proti drugemu v — narodnem imenu. Razložil je nadalje delo v socialistični stranki, v koji si niso vsi edini glede izvedbe revolucije, vendar imajo pa vsi eden in isti cilj pred seboj — komunistično republiko. En del hoče to doseči hitrim potom (boljševiki), drugi del pa polagoma. Prvi so s kmeti v nesporazumu, medtem ko je pa delavstvo na njih strani. Do sporazuma pride, ko bode obe stranki vsaka svoj program omili, ter bosta tako skupno dvignili odločen boj proti vladajočemu liberalnemu sistemu, ki pravi: Vsak po svoj glavi, kakor si znaš in moreš. Ta nauk je rodil vojsko in vojska je rodila verižnike — najhujšo prikazen v svetovni vojni. Pridigoval so se nebeha, ki si jih bode zaslužilo človeštvo v strelskih jarkih — ostale so pa verige — socialna sužnost. Pesek trpinom v oči je bilo vseh 14 Wilsonovih dekretov. Kako bi prestajalo ljudstvo v strelskih jarkih, ki bi jih njih predstavitelji ne tolažili z narodno gospodarsko osvoboditvijo? Upanje ljudi stajati sedaj vse one, ki jim obljubljajo izpolniti. Danes je čas, ko si morajo ljudje sami poiskati kar se jim je v času vojne obljubljalo naj bo na kateri nikoli način — tako je govoril Hreščak.

Govoril je še lepše, ko je prešel na rusko vprašanje. V širokih dimenzijah je orisal življenje kmetov za časa carizma, njih živalako življenje v katerem se je sto in stoteletja kuhalo sovraštvo proti vladajoči buržoaziji in ki je slednjim obredilo sad — revolucijo. Prav nič na boljšem ni stalo tovarniško delavstvo. Njih živeli nam je predavatelj pokazal tako nazorno, da smo bili z dušo med njimi. »Revolucija« je bilo geslo tudi ruskega delavstva. Solstvo je bilo v Rusiji tudi malo razvito. Kmet sploh ni poznal šole, tembolji je poznal pa popa, ki mu je pridigoval dan za dnem o carju — papežu, katerega je moral kmet moliti — bič poljubljati. Največji intelektualci, pisatelji, so morali okusiti dobroto prognavstva. Tudi ta živeli je obrodil evanđeljske revolucije. Nad trpinji je viheto bič uradništvo, guvernerji in njih pomočniki. Država je bila — bog, zato pa je padel tudi bog, ki je padla država in ljudstvo je ostalo brez boga. Pri nas je bilo bolj, ker je bila cerkev ločena od države. Vendar sta pa napravila ta dva faktorja v času vojne »krajšo kupčijo« rekoči: »Jaz te branim, ti molji pa za mojo zmago in žegnaj regimente da bodo ubivali svoje bližnje.« — To so bile razmere, ki so upile k bogu po masčevanju. Masčevanje je prišlo, prišla je revolucija, ki ni poznala več usmiljenja, kakor ga akoli stoletja niso poznali tisti, ki so ljudstvo vžgajali. Ravno takšno razmere nastajajo sedaj v vseh državah izven Rusije, razmere ki tirajo proletarijat celega sveta v falango, ki bode in ki mora nastopiti po vzgledu Rusije.

Končaj je z vzklikom na zbrane proletarce: »Ohranite si mirno srce in trezno pamet v času ko se rešuje vaša svoboda in nikar ne dopustite, da bi se vaše delavni bratje na severu morali ukloniti biču svetovne buržoazije!«

Na sto grl je pozdravilo v največjem navdušenju sodruga Hreščaka — ostal je odis njegovega rdečega srca nad našo vasio. V dokaz, da so nabrali zbrani na poziv domačega učitelja lepo svotico »Tiskovni sklad Delav«.

Slava tebi socializem in tvojim apostolom!!!

„Demokracija“ Amerike

(Nastavak i svršetak).

Koliko bode mogu radnici polagati u te cenze kapitalističkih interesa vidi se već iz toga, što je generalni štrajk proglašen po tina apostolima »demokracije« ne konstitucionalnim, jer da je to urota — »conspiracy« protiv temeljnih principa državne ustanove.

Komunistička Stranka je također proglašena izvan zakona ter ustaje protiv privatnog vlasništva, a privatno vlasništvo je temelj svake buržoaske i pa i američke državne ustanove.

Nije potrebno govoriti o drugim manjim političkim ustanovama te izvanke »demokracije«, jer ako su ove više ustanove čisto kapitalističke, buržoaske, onda će manje, kao okružna sudista, policija i drugi aparat, biti i Govoriti o neakovom narodnom predstavništvu može se najmanje u Americi, usprkos što samo vlada sveopće izborno pravo. Jer

sva, kako se tamo mominjaju kandidati i kako se vrše izbori.

Buržoaske političke stranke nemaju svojih organizacija u Americi, kao što ih nemaju ni ovde. Kad dođe vrijeme za nominaciju, formiraju se stranački politički klubovi, koji se obično sastaju pri raskošnom stolu u kojem velikom hotelu, a članovi su mu samo imenovani bogataši, buržoaske novinari i profesionalni buržoaske političari, koji dok ne budu izabrani, žive od kapitalističkih subvencija.

Kandidate, postavljene po takovim klubovima, ne samo da pomaže izvanredno jaka buržoaska štampa, nego oni uživaju i finacijsku potporu kapitalista, koja u važnijim izborima — kao predsjednički izbori — doseže bajoslovne sume, koje bi se lahko mogle mjeriti sa državnim budžetima manjih država.

Iz takovih fondova se naprije plaća štampa, govornici, najmljuju se dvorane i konačno uposljuju se »lovci« glasova.

Ovi »lovci« su obično skitnice, džepokradice i specijaliste drugih delikatnih zanimanja, koji obično provode sve vrijeme u kafanama, po ulicima, i prije po gostionama.

Takovima se daje po desetak dolara dnevno, da časte pićem i cigarama posjetivce kafana i gostiona, da govore u pozdravnosti i valjanosti ovoga ili onoga kandidata, a na dan izbora vrše službu izbornih šuvara i sudaca.

U svakiim izborima se zato događaju, da nestane po koja posuda sa glasovnicama, koje bi odlučile za ovoga ili onoga kandidata. O falsificiranju glasovnicama nije vrijedno ni govoriti, jer takovima se nikad ne može broj ustanoviti.

Osim tih srestava, služi se buržoazija i još jednim, koji na prvi pogled nije tako odvratn, na koji postane odvratn tek onda, kad se uzme u obzir, da bi se izbori imali obavljati svjesno i razumno, gdje niko ne bi smio na nikoga uplivati, osim razlozima i razumom, i gdje bi svaki izbornik morao biti svjestan problema u vezi sa izborima. To su najmljmi vikači, koji sa muzikom, larcinom i lupom, obraćaju pozornost prolaznika na kandidata za koga ti komedijasi reče. Grad onda naletči na manje europske gradove o polkadama.

Iz toga se vidi, koliko buržoazija drži do glasača, kod kojih vikom i glasbom koračira za svoje kandidate. U istinu, glasači i ne zaslužuju više, nego što buržoazija do njih drži.

Buržoaska štampa čini svoj dio, da takovo šarenilo i vika im na njih veći utisk, nego sva razlozi i argumenti, koje iznashaju revolucionarne radničke organizacije.

U Americi, Komunistička Stranka ne može u izbore, već jedino iz toga razloga, što je proglašena izvan zakona. No kad i ne bi bio taj slučaj, dvojbeno je, da bi i onda ušla u izbore, bar za sad, zašto ima svojih razloga, o kojima ne možemo sad govoriti jer to bi nas odvelo od našeg predmeta.

No govoriti ćemo o Socijalističkoj Stranci, koja je zakonita i koja postavlja svoje kandidate u svima izborima. Ovde valja napomenuti, da je američka Socijalistička Stranka jedna od onih, koja po svom karakternu spada u kategoriju onih socijalističkih stranaka, koje su se izneverile glavnim principima revolucionarnog socijalizma.

No ipak, američka buržoazija, koja je toliko konzervativna, vidi neakovog protivnika i u reformističkoj i konzervativnoj Socijalističkoj Stranci, koja je usljed svega toga ipak nekakvi faktor, jer ju pomaže i fterbana situacija buržoazija i konzervativni organizirani radnici.

U izborima se zato služi buržoazija protiv Soc. Stranke upravo nevjerojatnim sredstvima. Najprije dolaze razna vrsta tehnička sredstva, onda pedantnost u tumačenju izbornih zakona i na koncu falsificiranje i krađa glasovnica.

Ako je ipak uspjelo kojem socijalističkom kandidatu da se nekako protura kroz sve te tamne katakombe političke korupcije, njegov položaj nije ni dana siguran. Svaki čas se može dogoditi da ga optuže kao veleizdajnika, a to nije nimalo teško, i onda sledi oduzimanje imuniteta i izgon iz zastupstva.

Takov slučaj je bio sa petoricom soc. zastupnika u Nevjorškom parlamentu. Prem se je na sudu ispostavilo, da ti zastupnici nisu nimalo socijalisti, prem su se odrekli svakog i najmanjeg principa socijalizma, prem su po stotinu puta izjavili lojalnost buržoaskoj državnoj ustanovi, prem su na usta svoja odvetnička obećala, da bi pušom u ruci branili Ameriku od boljševika in prem su tajno prostituirali i samo ime socijalizam, nije bio pravo, bili su izključeni, jer buržoazija Amerike je još toliko glupa, da ustaje protiv svojih najboljih saveznika, koji nose ime socijalizma teozato, da se lakše približa radnicima, i sa kojima će ruku u ruku raditi čim revolucionarna, klasna svijest među američkim proletarijatom uzme više maha.

Iz svega ovoga se jasno vidi da je »demokracija« u Americi ravna »demokracija« svake druge buržoaske države; da je to diktatura buržoazije, koja se krije pod platnom »demokracije«, kako bi što lakše zavela i prevartila slabo informirane i ne upućene radne mase i kako bi se održala na leđima radnika.

Još samo naivni stvorovi, ili buržoaske platenosti i »demokracije«, pred ustanovama, koje su ovako sastavljene, da štite jedino interese buržoazije. Ovo nisu samo hipotetična naklopanja, nego je to nova realnost.

Valjda u nijednoj buržoaskoj državi nisu prognozi protiv organiziranog radništva dosegli takove visine kao u Americi. U tome smislu Amerika se može mjeriti samo sa smrtnim režimom ruskog carizma.

Radnički štrajkovi se jednostavnim naredbom okružnog suda zabranjuju; vodje štrajka se stavljaju u zatvor; globe se radničke organizacije, a osim toga, ugušuju se s'om policije, milicije, stajače vojske i najmljntim puškarima.

Svaldi vođi štrajk, koji su proveli američki radnici do danas, nije bio drugo nego jedan više nego kapitalistički, bič će korumpiran, opobito ako uzmešmo u obzir način i okolnosti, pod kojim se vrše izbori.

maži rat, koji je stajao više života i mnogo bijede i suza, jer na strani poslodavaca stoji svi-

jek cijeli taj »demokratski« politički stroj, od politike i vojske sve do suda i crkve.

Po američkim kaznionama naći ćete uvijek više stotina ljudi, koji su živjeli svjedoci te buržoaske »demokracije«.

U Washingtonu, Kausasu i Pennsylvaniji još i danas sjede u zatvoru radnici koji su zauzimali odgovornija mjesta u nedavnim štrajkovima.

Još jedan veći svjedok te »demokracije« su prognozi koji se vrše nad članovima Komunističke Stranke.

Nedavno su osuđeni mnogi članovi Komunističke Radničke Stranke na zatvor od 5-10 godina.

Druga parnica protiv Komunističke Stranke rotila će se ove jeseni i sudbina tih drugova još će biti gora nego onih prvih. Na stotine članova Industrijskih Radnika Svijeta osuđeno je na zatvor od 5-20 godina, samo usljed propagande za revolucionarni industrijski unioizam. Takova je eto »demokracija« Amerike.

Iz ovih žrtava klasne borbe se vidi, da radnici u Americi vode očajnu borbu protiv svojih izrabljivača. Kad bi u Americi u istinu vladala takova politička sloboda i ekonomski prosperitet, kako si zamišljaju iseljenici, tada svega ovoga nebi bilo.

No, u Americi vlada »demokracija« buržoazije, kao i u svakoj drugoj buržoaskoj zemlji, što znači: pravo buržoazije na izrabljivanje i potčinjavanje radnika.

Eto, zato vode američki radnici ogorčenu borbu sa svojom buržoazijom, koja ih eto mnogo samoprijegara i žrtava. Istu takovu borbu vode i radnici ostalih kapitalističkih zemalja i prije nego radnici osvoje vlast i umišu taj hipokritski politički stroj buržoaske »demokracije«, koji služi za pritajeno, ili otvoreno, ugušivanje revolucionarne klasne svijesti proletarijata, i dok u mjesto toga stroja za potčinjavanje radnika, ne postave vlast radnika i seljaka — diktaturu proletarijata, koja će davati svu onu političku prednost radnoj klasi za razvijanje i obranu novog, radničkog, komunističkog uređenja, koja današnja buržoaska »demokracija« daje buržoaziji za obranu kapitalističkog uređenja — sve dotle velmo neće biti za radnike demokracije i slobode; neće je biti ovde, neće je biti u Americi.

Neka zato naše geslo bude: Dolje sa buržoaskom »demokracijom«!

Dolje sa sluškinjama kapitalističkog poretka — kapitalističkim vladama!

Da živi socijalna revolucija!

Da živi svjetska, radnička Sovjetska Republika!

L. IONJAT.

PO SVETU

Nemec prerokuje nov vesoljni potop. Karl Brandlerpracht u Berlinu je izdal brošuru, v kateri prerokuje nov vesoljni potop in spremembo v vrša zemlje. Njeg-v potop bo un čil brez malega vse življenje na zemlji naker se i to začelo razvijati i nova Brandlerpracht je pa dovolil dovolj časa Franciji, da iztirja vojno odskočnin od Nemt je in dosti časa grešnikom, da se spokore. kajli po njegovem prerokovanju pride drugi vesoljni potop okrog leta 3200. Svet ima torej še 1300 let časa, da se pripravi za plavanje. P e pravil, da njegovo prerokovanje sloni na astronomskih in geoloških kalkulacijah in dostavlja, da je svet vseh h 12.500 let »opran vseh grehov« v vesoljnim potopom.

Največja radiotelegrafična postaja. V Nauenu v N-melji je bila pred nekaj dnevi izočen: prometu največja brezžična postaja na svetu. Antena na stolu te postaja lahko oddaja brzovjave na daljavo 130.0 milj in 75 besed na minuto. Postaja v Nauenu ima najbolji izpolnjen aparat z brezžično brzovjavljeno. Z otvoril vijo te postaje o do egli nemški tehniki nove uspehe v koris vsega čil veslja. Zato je nesmiselno izključevati, sedaj po vojni, iz raznih kongres v znanstvenikov člane nemškega naroda samo zato, ker so Nemci Cimprej spoznale Francozi Belgiji